EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

12. aastakäik
Toimetaja Juhan Kõkla
Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Hans Schöier

Peatoimetus ja talitus:
EESTI MAJAS, Stockholmis, sissekäik, Kocksgränd 3
Aadress: Box 16326
103 26 Stockholm 16
Telefon: 21 84 46

Toimetus Eskilstunas:
Toimetaja Jüri Aus
Aadr.: Eesti Päevaleht, Box 120, 630 02 Eskilstuna. Tel.: 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 28650

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 155:–
Termin (4 kuud) ..... kr. 56:–
Kuu ..... kr. 15:–

Kuulutushind 75 öörs mm.
Arikuulutused 1 kroon mm.
Eskilstuna-Kuriirens Tryckeri AS Eskilstuna 1970

Eskilstuna-Kuriren

Esmaspäeval, 14. detsembril 1970
Upplaga C — Nr. 289 (3573)

Keelemeistri pidulik juubel
Johannes Aaviku austamisõhtu

Punaseid roose vaasides, veel rohkem roose õnnitluste kimpudes, küünlavalgus, mahe viulimäng, palju ilukõnesid, rõõmsaid sugulasi veel rohkem sõpru, endisi õpilasi, meie kultuuri elu tuntud nimesid — nii iseloomustas parimas tujus juubilari ja tema perekonna osavõtul Stockholmis pühapäeval 6. detsembril Margareta Hushållskola peorumides, Adolf Fredriks Kyrkogatanil, me suure keeleteadlase detsent Johannes Aaviku 96-dat sünnipäeva. Pikkade kõnelustandade taga istel võtsid külalised tõsisid püsti kui "üks mees", et tervitada saabunud sünnipäevalast koos abikaasa Aleksandra, tütre Silvia ja tema abikaasa Fred Ziegleri ning varsti ühesaastase Martin-Evald Ziegleriga, kelle keeleproblemid väljendusid õhtu kestel rõõmsas kilkamises. Saabunulle sai osaks tugev aplaus.

Juubilari ja kõlduutelnuid tervitas lühikese avasõnaga korraldava toimkonna nimel, dotsent Teodor Künnapas, kes ütles, et "the grand old man of Estonian language" oli 25. aastat vana, kui temalt ilmus esimene publikatsioon eesti keele kohta. Seega võib ta koos oma 96. sünnipäevaga pühitseda ka 65-aastat tegevust keele uuendajana. Need Johannes Aaviku lingemstud kirjutused ja esinemised on olnud nagu "võimsad vasaralöögid", mis enne Aaviku sõna kohmaka keele on viinud kauni kõlavuse ja vormirikkuse suunas. "Eesti Kultuuri Koondise ja kõigi kohalolijate nimel suurim tunnustus, sügavaim austus ja siiram tänu väsimatule keeleteadlasele, kelle töö tähtsus ulatub isegi üle eesti keele piiride," lõpetas dotz. Künnapas.

Järgnevas muusikalises osas mängis viiulikunstnik Alfred Pinske pianisti Ragnar Dahli saatel esituses Jean Sibeliuse "Romance C-duuris" ja "Novelette" ning teises osas Heino Elleri "Lõrilise laulu ja Eugen Kapp "Eesti tants".

Pikema sõnavõtuga juubilari tähtsusest ja tema loomingust pidas dotsent Valter Tauli Uppsalast, kes luges ette ka huvitavaid katkeid Johannes Aaviku varajastest publikatsioonidest ja nimetas teda Eesti "esimeseks inimeseks", nii nagu shvetlased ühksnegs Wilhelm Telli nimetavad esimeseks inimeseks, "kui teile arvestada välismaalast Adamat . . ."

Kõneleja ütles, et keeleuuenduse töös oli Asvikule kui ilmutus, kui leiduse joovastus. Ta kandis seda enese kui kallist varandust, ja "mitme aasta jooksul see kees, õitses, helises, ta ajudes kui suurepärane siimfoonia, kui uhke ja õnnestav poeem."

Dotz. Tauli luges ette mitu lõiku "Noor-Eesti" Albumist IV asstast 1912 "autori enese vastutusel" ilmunud Johannes Aaviku artiklist "Tuleviku Eesti-Keel", milles ta kirjelduk hiiusb, et ilma keeleta pole ühtegi rahvust, ilma arenenud keeleta ühtegi kirjandust ja enam agrast ja süstemaatilisku tööd Eesti keele hiiksemõnedes, manitseb tollast noorsugu, "kes te alla kolmekümnendat eluaastat olete" päästa Eesti keel vaeslapse seisukorrast.

"Meil ei ole aega oodata," ütles Asvik tollal päris prohvetlikku selgusega. "Meil on tähtis, et meil võimalikult pea igapidi kultuurinõete kohane tõõrilsé käe pärast oleks. Me peame sellepärast teadlikult, kunstlikult järele aitama, et ta arenemist kiirendada."

"Tuleviste sugupõlvede ettehaide sirgu langegu teie peale, et teie ei olla tahtnud," kirjutas Asviku oma artikli lõpus. "Siit pääle olgu ks teie tunnuskiusaeks ja ideaaliks: omapärasem, rikkam ja kaunim Eesti keel." Oma kõnesse põimis dotz. Tauli veel mälestuse Joh. Asvikust kui haridusministrist ühnuikust külaskõigul Jakob Westholmi gümnaasiumi, kus noor Tauli oli eesti keele õpetajaks. "Juubilar ei ole müüt, vaid tal on hiigav kohl eesti ajalooa eesti keele uuendajena. Ta pole mitte legend, ta istub elavana ja eksana meie keskel. Me ennüüleme teda tema suuperval. aga ks meid tuleks õnnitella, et meil on Johannes Asvik," lõpetas kõneleja. Pikk tervitusteõhtu algas ühiskingituse ülendõmisega Eesti Kultuuri Koondise abiesimehe Leonid Laidi ja pr. Lensi Rõmmer-Kuusi poolt.

Järg lhk. 2

Esinduse üldvalmiste valimistoimkond Göteborgis. Istuvad vasakult: Gustav Tomander, Raimond Palm (toimk. sekretär), Elmar Aibast (toimk. esimees) ja pr. Tamara Põlder. Seisavad vasakult: Henn Jõgis, Elmar Märtin, Arvi Moor, Heino Riomar, Albert Uukareda ja Evald Lilleste. Pildil puudub pr. Susanna Tomson. (EPL-foto: O. Kapler).

Johannes Aavik kõnelemas 90-ndal sünnipäeval. Tensust vasakul abikaasa Aleksandra ja parempal tütar Silvia. (EPL-foto Lepper).

J. O. Lauri kirikuaastast
J. Kõpu kirjavara ilmub

Suurnutepühaga, mis langes neljandale pühapäevale enne jõulu, algas uus kirikuaasta. Tunneme huvi, kuidas Eesti evangeelumi Luteri Kirikule vabas maailmas on kirikuaasta olnud ja EPL ürtles sellest peapiiskop Johannes Oskar Lauriga Stockholmis tema kodus Farstas, Magelungeni järve kaldal. Kõigepealt: miks lõpeb kirikuaasta varem kui kalendriaasta?

— Sellega tahetakse ära märkida Kristuse ootamist enne tema sündimis kirikutraditsiooni järele kestis neli aastatuhandet. Seega sümbolisserivad neli nädalat enne Kristuse sünnipäeva, s.o. jõulusid, neid neljа ootamise aastatuhandet.

— Kuidas on kirikule läinud möödunud kirikuaasta?

— Kirikuaasta on läinud rahuliku tõusastane. Seda võib öelda kogu maailma ulatusta, kus meie kirikuteavas asub. Mitmel pool on tekkinud uusi eestlaste usulisi koondisi ja pihtkondi. Nii näiteks loodi u ued pihtkonnad Lõuna-Ameerikas Uruguai pealinnas Montevideos ja Venetsuela pealinnas Caracasos. Neid pihtkondi teenib õpetaja Karl Laantee, kes ühtlasi on luterliku maailmaliidu eindajaks Lõuna-Ameerikas, asukohaga Montevideos. Mis puutub jumalateenistustesse, siis on igal pühapäeval jumalateenistused Ühendriikide ja Rootsi eesti kogudustes — mujal toimuvad need igal teisel pühapäeval. Oravetit on olnud keskmine. See võiks minu arvates parem olla. Kõige elavam on kirikuskäimine USA eesti kogudustes. See on tingitud eeslse ühiskonna tugevast kiriklikkusest. Kirikuaasta kurvaks sündmuseks oli aga suvaline endise kiriku juhi peapiiskop Johan Kõpu surm 23. oktoobril 96 a. vanaduses.

— Johan Kõpu matuste puhul saabusid Stockholmi ka kesistooriumi teistes maades asuvad liikmed. Kas toimus sel puhul ka nõupidamisi kiriku küsimustes?

— Matuse puhul saabusid siia konsistooriumi liikmetest praostid Rudolf Kiviranna ja Aleksander Hinno USA-st ning Jaak Taul Inglismaalt. Nendega koos toimus kirikuvalitsuse koosolek.

— Mis oli sellel koosolekul kõne all?

— Arutati kiriku päevaküsimusi. Osutati avaldada kõigile eestlastele, kes veel ei ole kiriku liikmed, ülesutse liikmeks astumiseks. USA-s kergitatud mõte puhul asutada peapiiskop Joh. Kõpu mälestuseks temanimeline fond ka Ühendriikides, milline hakkaks kirjastama Johan Kõpu avaldamata kirjavara. Kirikuvalitsus kiitis mõtte heaks. Peapiiskop Kõpust on järele jäänud hulk avaldamata käsikirju ja uurimusi, mis on suure sisulise ja ajaloolise väärtusega. Ja siis sndsid teiste maade esindajad ülevaate oma piirkonna eesti kiriku tegevusest.

— Kas kõne all oli ka kirikuhühtimise järgluse kindlustamine?

— Sellest ei räägitud koosolekul. Kuid ma olen ka ise kõrgesse ikka jõudnud — saan detsembris 75-aastaseks. Loomulikult tuleb selle tõtu kirikuvalitsuses kõne alla ka järgluse kindlustamine.

— Mida ütlete veel möödunud aastast?

— Ei tohi muidugi unustada möödunud aasta suursündmust — uue eesti Pühi tõike ilmumist. Kirikuaasta jooksul ilmusid Londonis tervelt kaks trükki uuest eesti Piiblist. Kuna nüüd on pühleid vajalikul määral,

Järg lhk. 2

Peapiiskop J. O. Lauri

Vaimulike järelkasv takistatud

Leedu eksilpressiteenistus ELTA teatab, et leedu katoliku vaimulikud on a. 1969 pöördunud N. Liidu valitsuse, kultuusajade voliniku Vilniuses ja sinna piiskoppide poolejuhtides ühelepanu raskustele vaimulike järelkasvus.

Märgitakse, et la. 1940 oli Leedus 12 piiskoppi ja 4 vaimulikku seminari kokku 466 õpilasega. Pärnegu on järel 4 piiskoppi (kelledel kaks on takistatud oma ametikohusesi täitmast) ja üks vaimulik seminar 27 õpilasega. Ummarguselt 800 vaimulikku on veel tegevuses, nendest aga langeb igal aastal umbes 30 surma tõttu välja, samal ajal kui vaimulik seminar Kaunases suudab anda vaid 5—6 uut preestrit. Vaimulikku seminari õppima minevad inimesed peavad saaleli aastaid vastuvõtmist ootama, kuna seda otsustavad riigi funktsionärid ja mitte seminar ja kirik ise. Need kandidandid, kes ootamisest tüdinenuina järjekorrast loobuvad, kuutavad olguse uuesti sisseastumist taotleda. Preestrid leiavad et restriktiivsus seminari võtmisel on põhjendamatu, kuna kirik on suures vaimulike puuduses.

● **Urguaisse sõitis New Yorgis Pan American lennuliini teenistuses selsev Elmo Pajusi koos poja Toomasega.**

Balti vabadusvõitlejate kongress Washingtonis

WASHINGTON (VES). Esmaskordselt toimus Washingtonis kolme Balti riigi vabadusvõitlejate ja sõjaveteranide juhtkondade ühendatud kongress. Läti "Daugavas Vanagi" oli saatnud kohale kolm saadikut, Leedu veteranide ühing "Ramove" saatis neli, kuna Eesti Vabadusvõitlejate Liitu esindas viielõõmeline delegatsioon koosseisus: G. Buschmann, M. Kari, A. Kurgvel, J. Kork ja J. Raus. Läti ja Leedu esindajate hulgas olid silmapaistvamateks kohalvõibjasteks minister A. Berzins (taaskaimaalt) ja kindral S. Dirmantas (Leedu).

Sõbraliku töökoosoleku algusest, mis peeti hotell "Washingtonis", Pennsylvania avenüül kahe Valge Maja kõrval, esitas iga Balti riigi delegatsioon ariande oma tegevusest ja liikmeskonnast. Huvitava faktina võib nimetada, et Läti vabadusvõitlejate ülemsaalseeks liikmeskonna arvuks on rohkem kui 90000 ja varandusele eest ligi 800 000 dollarit. Kõik Balti rahvused toetavad oma sõjainvaliide Sakesmaal.

Kinnise omavahelise koosoleku põhiõunaks oli kolm punkti: 1) omavahelise koostöö arendamine, 2) Vene küsimus Balti riikide seisukohast, 3) ühisdeklaratsiooni koostamine Ühendriikide presidendile ja valitsusele.

Omavahelise koostöö rasmides otsustati luua ühised Balti võitlurinded poliitilistes küsimustes üle kogu Ühendriikide ja maailma. Selliseid aktsioone on kohati juba ühiselt läbi viidud — nagu näiteks Detsembri Rahvaste Päev Chicagos. Samuti otsustati ühiselt võita kontakte ameerika veteranide liikmustega ja teiste patrioodiste organisatsioonidega. Eriaktsioonina kavandati igaastase Balti Vabaduse päeva loomist Ühendriikides.

Vene küsimuse all leodi enile Balti riikide järjest kasvavat vene-teemist. Küsimusele seoseis on

Järg lhk. 2

Eesti Vabadusvõitlejate Liidu, Leedu veteranide ühingu "Ramove" ja Läti "Daugavas Vanagi" juhtkondade esindajad Balti Vabadusvõitlejate ja Veteranide Kongressil Washingtonis sügisel 1970. Esimene rida (vasakult): major J. Raus, kindral S. Dirmantas (Leedu), EVL esimees G. Buschmann, minister A. Berzins (Läti), K. Dabulevicius (Leedu) Teine rida: M. Kari, J. Kork, K. Ozelis (Leedu), K. Kuzulis (Läti), A. Kopmanis (Läti), A. Kurgvel, E. Venglauskas (Leedu).

Jaapanlanna iseseisvumas

TOKIO — Jaapani kosjakontorid testavad, et abiellumise himulisi mehi on väga rohkeervulisel ootamas, kuid nelle ei jatku hõllidadselt partnereid. Veel mõned aastad tagasi oli olukord täielikult vastupidine.

Naiste teenistusvõimalused on nüüd palju paremad kui sõjajärgtel agstatel ja palgad kõrgemad. Nii mõnigi noor jaapanlanna soovib enne turistina välismaal ära käia kui ta seob end abiellu läbi kodu ning perekonna külge. Tokio telefoniraamatus on 65 eraksosjakontorit, ning sobiva parteneri leidmisel aitavad naisega ka kohalikud omavalitsused. Varem olid sellised asutused tundmatud, kuna tavaliselt määrasid vanemad kindlaks, kellega nende poeg või tütar abiellub.

Uude aastasse uue Eesti Päevalehega!

EPL 14. detsembril 1970

LUGEJA OTSUSTAB

Umberkorralduses Eesti Päevalehe ilmumises on arusaadavail põhjusil kõneaineks eestlaste hulgas, kuna ju asi puudutab kogu ühiskonda. Tegemist on ju ainukese laia levikuga eestlaste häälekandjaga, millisele tugineb kogu meie ühiskondlik, seltskondlik ja kultuuriline elu ja side eriti mõnes grupiga selle hajutatud olukorras.

Valdav enamus reaktsioonidest on olnud positiivsed: koi tahetakse eesti ühiskondlikku tegevust senisel kujul jätkata, on korrapäraselt ja küllaldase ilmumissagedusega ajaleht hädavajalikuks eeldusteks ja see omakorda tähendab seda, et eestlaskond peab muutuja mõlokorras ise sellise ajalehe püsimist ja olemasolu toetama enesetõõtasva hiitumisega selle ajalehe ümber. Oleme siiski onnelikus olukorras, et meil on olemas ajaleht vajaliku ehjõuga, sest ta tugineb laiale lugejaskonnale ning ei selsa kitsaste küldkonnaa ja gruppihuvide teenistuses. Eesti Päevalehel on olnud rahvusliikult motleva eestlaskonna ühiseks ideekandjaks, ühiste ürituste, ühise voitluse alustalaks.

Kuid leidub ka neid, kes levitavad negatiivseid seisukohti. Eelkõige on katsutud Eesti Päevalehe lugejaid heidutada kuuldusega, nagu jääks leht seisma, toimetus minevat laiali ja sama nime all tulevat koguni mingi nuss, tundmatute sihtidega valjsanne. Kahtluse ärataimiseks on ka mõned n.n. kuulutuselehed (ilmselt lootuses enda kevadele) teinud vägagi hoolitsevaid kommentaare, seades küsimuse, milline saab olema ajalehe suund, milline on selle "morsaine taust", heidetud ette, et ajalehte toimetavad vähätõstelised sjakrijanid" ja kiidetud, et "meie saame hakkama vahatahtlike töötjoudusega". Siin võib vaid vastata, et tegemist on ilmse teadliku umbusaduse-külvamisega. Eesti Päevalehe toimetus jääb kohale, leht ei kavatse lahkuda oma senisest toeksepidamistest kogu eestlaskonna ja eesti rahva teenimisel. Leht ilmub edasi, nagu teatatud, kaks korda nädalas, kuid niipea kui puhteesti ajalehena ilma rootsi ossta, kusjuures sellega ühenduses ka majandusliik riiskko tälelikult lanzeb niüd Eesti Päevaleht Förlags AB peale, st. et Eesti Päevaleht ilmub tälelikult omal riiskiol. Kui juhtuu on moraalsest taustast, siis Eesti Päevalehe moraalne taust on nii vana kui eesti pagulus ja kõigile tuntud, sellepärast võib omakorda küisida, milline on küsimusi esitavate kuulutuste moraalne taust? Ja majandusliik? Eesti Päevaleht ei kavatse sian tühja tuulega kembelda.

Umberkorralduste ja murangute juures leidub alati pareminteadajaid ja paremintegijaid. Kui aga nende heameeleks mäit, eestlased kaotaksid oma väljakujunenud ja usaduse vostnud ajalehe ja lugejad sellega kaoksid, kes oleks siis see, kes vastutuse oma peale votab ja "paremin teeb"?

Raske on kujutella, et just need, kes kõigepealt tahaksid olemasolevat usaldust lõkkuda. Kas nad võiksid ka ise ühiselt ajalehe ja lugejad sellega kaoksid, kes oleks siis see, kes vastutuse oma peale votab ja "paremin teeb"?

Raske on kujutella, et just need, kes kõigepealt tahaksid olemasolevat usaldust lõkkuda. Kas nad võiksid ka ise ühiselt ajalehe ja lugejad sellega kaoksid, kes oleks siis see, kes vastutuse oma peale votab ja "paremin teeb"?

On muidugi oma kohal motelda vajadusele vormide loomiseks ,kuna laiem eestlaskond saaks ideliselt ja majandusliikult kindlustada eesti kirjasõna, eriti aga ajakirjanduse pisimast. Esimeses joones on aga pakiline elnud kulude pidevast kerkimisest ja sellega ette nähtud kahjudest ilesaamine otsustavate rationalisemisimissammudega. Need on saamud, mida Eesti Päevaleht on oma lugejaile esitanud. Need on samad sammud, mis on toimunud mujalgi. Nait lugesime teadet, et New Yorgi vana ja kuulus sakslaste häälekandja ja kunstiajakirjanik" ja kiidetud, et "meie saame hakkama vahatahtlike töötjoudusega". Siin võib vaid vastata, et tegemist on ilmse teadliku umbusaduse-külvamisega. Eesti Päevalehe toimetus jääb kohale, leht ei kavatse lahkuda oma senisest toeksepidamistest kogu eestlaskonna ja eesti rahva teenimisel. Leht ilmub edasi, nagu teatatud, kaks korda nädalas, kuid niipea kui puhteesti ajalehena ilma rootsi ossta, kusjuures sellega ühenduses ka majandusliik riiskko tälelikult lanzeb niüd Eesti Päevaleht Förlags AB peale, st.

KLA

Ulrike Pustat mälestades

Onnelikum — õnnetu generatsioon sammub kiirelt kaduviku poole. Onnelikum seepärast, et ta nägi oma maa ja rahva vabadust, õnnetu seepärast, et vabaduse varjutus sai temale osaks, kuigi usume, et vabaduse loidab kord jälle.

Ühe päev tooli sõnumeid lahkumisest. Viimseks seekord osutus hilinenud teade, et Ulrike Pusta, Eesti vabariigi saadiku Kaarel Robert Pusta tütrekaaslane, on ülinunud ligivõiku 19/II.70 Saksamaal, oma poja juures, 84 a. vanuses.

Nagu linnulennul mööduk inimese elu, kui pikk ta ka ei ole. "Kuid ei tõusnud kõrgele, ei saanud tal vedu udukillekes,ei saganõ tal aimu endal, et nii pisut vaid veel teha sinas tiire. Kui tõusu rasked hallast, tunnech rammu minna üle oma piire,kuid pisu saadnuh vaiseid alla, sulled pudenevad tasa. ..Uku Masing/.

Ulrike Grünberg abiellus 1906-al aastal K.R. Pustaga, kes tol ajal oli tegev ajakirjanikuna, rahvusliikult poliitiline tegelaskuju, kel kõrge vaat oli sekelduss Vene riigivoimuga, isegi vangistatud oma meelsuse pärast. Ka Ulrike oli poliitiliselt häälestatud, agaralt kaasas eestlaste "rekolitsioonilise" liikumisega. Temal on saatus mängatnud aktiivselt kaasajas olla dramaatilisemal ajastul Eesti ajaloos.

Tean vähemalt K. R. Pusta kolme salajast pöögenemist, vene võimude eest, mil tema abikaasa, kelle ka ootas arreteerimise oht, tuli vaikses ahastures maha jääda, et hiljem kerrulistel ja kardetavatel teedel oma abikaasale järgneda. Kord varjas end K.R.P. Peterburis, kuhu 1908 a. abikaasa järgnes. Seal õppis Ulrike Pusta prof. Otti günekoloogia instituudis ja omandas iseseisva elukutse, praktiseerides hiljem Tallinnas, kuhu nad 1909 jälle asuisid. Peterburis sündis neil tütar Aino. 1912 a. sündis tütar Silvia ,kes lapsepõlves surmale suikus. 1915-al aastal lahutasi perekonna ilmasoda.

1918 a. jaanuaris võitles Maanõukogu K.R. Pusta Eesti vähisdelegatsioni liikmena oma tälsvoitlikuks esindajaks Pariisi, taotlema Eestile iseseisvust. Ulrike Pustal tuli varjatud liigutusega ja "pika pilguga" saa ta oma abikaasa tundmata tulevikule vastu, teadmata kas kohtamine toimub. Reis läks lindprijina üle Soome ja Rootsi Prantsusmaale sõja ja revolutsioonilise kohtuga.

1918 a. oktoobris õnnestus tal ometi seiklusrikkaa ja ohtliku reisiga, pedetud Helsingise sõitva Saksa sõjaleva pääsela Soome kaudu Pariisi Tütar Aino saabus teise levaga samma teed kaudu sõtile 1922. a. rõõmustas perekonda poeg Knarell sünd

Kui Eesti iseseisvus oli kätteõdetud, alges K. R. Pustal hilgav diplomaatilik karjäär, ülles Eesti Vabariigi saadikuks Pariisis Roomas, Brüsselis, Madriidis, Prahas, Bukarestis, Kopenhaagenis, Oslos, Stockholmis. Eesti esindajaks Rahvasteliidus 12. aastat, viites mõnesse ametisse tunnustuse ja austuse. Oma abikaasa kõrval lasusid Ulrike Pustal pinerikkad esinduslikud kohustused. Mida ta taitis ustavalt, suursuguse vaarikusega, ma oli tema olemusele omane.

Detsembris 1935 tabas K.R. Pustat oomatu ja mõõtmatu saatuse löök, mis lõppes vangistusega Kalda tõrnaval ja kohtuga. Ta ei leinad sõjidi olevat! Kuid kes on suuteline mõõtma seda alandust, ahastust, valu ja hirmu, mida tundis abikaasa, kui ta Jõulupühal saabus Stockholmist. Tallinna ja kõlmes ootas kõlmamise viimatiust oma mehega. Onneks asus Ulrike Pusta oma hingeladdilt pöökespaistelisel poolel suhtelemisel elu ja inimestega. Tänu selleie kandis ta lõngid ja hõavad, mida elu temale ohtralt jagas, ilma kibestusela, ilma kõnnismõtteta

Aastal 1938 maabus perekond taas Pariisi, kuer aga 1940 a. mil Saksamaa okupeeris Prantsusmaa, tuli ka varju ja otsida kaitsvat tõhtimiskes. Aastal 1953 puõdus K.R. Pusta koos abikaasaga taasisi Euroopasse, kus ta Eesti diplomaatilise esindajana täitis oma delikaatset ülesanne Prantsusmaal, Belgias, Hispaanias kuni surmani 1964. 81 A. vanuses. Kõik omad elusastad eksilis pühendas K.R. Pusta Eesti ja kogu Baltikumi vabaduse ja iseseisvuse idee teenimisel. Jälle tuli Ulrike Pustal oma abikaasat esindusliikult ahistada. Paljud eestlased Madriidi külastades mäletavad tema lahkust ja abivalmidust. Abikaasa surma järgsasus Ulrike Pusta poja juurde Saksamaal. Peale seda on tema kirjad tulvil nukrameelsest igatsusest "oma inimeste" järgi. "Oma inimeste" ärrälõigatud, korraga ilma tegevuseta, ilma sihita pole kerge", kirjutab ta. Ta külastas mitmel korral Rootsit, vahel pikemalt siin viibides ja siis ta oli onnelik, kui sai viibida paljude eestlaste keskel, kirikus, aktustel, kõlas. Ta oleks meelsasti asunud Rootsi, kui leidunuks võimalusi. Hingeüksindus peale abikaasa surma ei andnud temale enam rahu.

1957 siirdus ta Saksamaalt, kuidot, mille poeg temale hooldusel

raldanud, kuid kus puudusid teised eestlased, USA-ese ja Kanadasse suguluste ja tuttavate juurde, kes elasid eestlaste keskustes. Pärast 3-aastat seal viibimist läks ta Saksamaale tagasi. Ameerikas oli tema sooviks kadunud abikaasa ulatuslku arhiivi korraldamine "et leida eesti ajalooselle vajalikke andmeid", nagu ta kirjutas. Küllap see too pidi jäsma poeleli.

Korduvalt on eesti toimalisi kuulata tema ülimat tähelepanvaid maleatusi, jutustatud ekstmatut ajalisel, nimeliselt ning ilma tunnetega laetud subjektiivsuseet. Kõrgeimat rõõmu ärätundmine, et elu on temale küll palju andnud, kuid ka palju võlgu jäänud. "Sa pääd taiunu, nüüd on nul sega.Hää oli südamega hoolemuste pritsa.Sõ range Kõltumuste ja üiglasema vrega.Näeb isegi, et sull ülu teinud liiga." Maria Underi-Leinajad sõbrad, tunnetades et "Surm ühe silmad suleb teisel kisub vatla" (Mare Under) maleatsed tänuneeles igavikku lahkunud Ulrike Pustat.

MARIA KLEITSMAN

Keelemeistri pidulik juubel

Algus lk. 1

Pikal suaadressil, millele oli lisatud kunnine ümbrik oli palju nimesid, mitte ainult Rootsist, vaid ka USA-st, Kanadast, Hollandist ja Soomest, kusjuures ei puudunud meie tähtsamad pagulusorganisatsioonid.

Isiklikult tervitasid soojade sõnadega ja antme kinnise ümbrikuga prof. Rein Kleitsman Eesti Evangeelse Kiriku, peapiskopi ja Konsistoriumi nimel, lisades ka Eesti Skautliku Malevu Rootsis tervitused. Professor G. Ränk toi tervituse Eesti Teaduslikult Seltsilt Rootsis, agr. Arthur Reintam Eesti Komiteelt, tom. Arvi Moor Rootsi Eestlaste Ühenduselt ja Eesti Kultuuriühenduseli poolt, fil. lic. Paul Loan Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudilt, kirjanik Arvo Mägi Väliseestlaste Eesti Kirjanikke Liidu poolt, prof. P. Saagjakk USA-st endiste õpilaste ja kaljaala Seltsi poolt, õpetaja K. Veem EELK Stokholmi Koguduselt, arh. R. Härm Balti Humanistide Ühingult, dr. J. Uagerson Eesti Gümnaasiumi Õpetajate Ühingult, tekstor Udo Juuno Stokholmi Eesti Aigkooli poolt ja vil. H. Mark ja vil. Heli Liiks kaunilaha ohtidee oksaga EUS Veljesto juubilari nõndeselle organisatsioonil nimel. Isiklikult tervitas kunstiajaleo professor Armin Tuulse, kes oma abikaasa 30-dale aastale Tartu ünnelile kuldsete pärvade" märkimiksut luges ette tollal ülõpilaselle tõiesti eksõoõdilstes näivad keelemeistri sõnu, nagu "heldimus, hiivitus, ind, kirgas, selk, siirus, oivaline, nentima..."

Kunipajale valmistas palju labu se "viisrõnade" lõetelu ja nad said me keele tähnsat arengust selge ja tabava pildi.

Pr. Leini Mälk, Stockholmi Eesti Aigkooli kauaaegne õpetaja, õnnitles oma õpetajat kooleste roosidega.

Kõigile auavõõdustele ja tervitustele vastas Johannes Aavik pikema sõnavõõga, millega ta soovis anda "mõningaid ehtoolisi andmeid". Ta märkis, et suurt abi tema kaevutamisel on osutanud isapoeleo oon Jakob, kelle poeg Paul Aavik oma abikaasaga ka juubelipeol viibis. Jakob oli sündinud Kõiguste vallas, Kuressaare läheal. Oli jooksupõisiks "Salong" klubis, hiljem kel.ner, aga töötas ennust ülle jõukaks kaupmehecks, kes Riigat käis kaupu toomas. Ostis endale Kuressaares "kõige kõigema ja toredama maja tormiga". Aitas Johannese ja kui see veme keele eskamatuse tõttu vallakirjutaja kohalt vallandati.

Oma koolipõlve meelde tuletades räägis ootsem Aavik, et gümnaasiumis teda hakkas huvitama ladina keel. Tema õpetaja tunnistas ise, et õpilane teda oli ületanud. Aavik õpipa ladina keele vähesi tuudma ja leidis nende abil ka õige häädlamise, näit. Vergilius lühiseke "i", Itaha lühikese "a" ja Asia lühikese "a-ga".

Hiljem sõvenes ta prantsuse keelde (on lõegi leiutanud kaks prantsuse sõna ,panei need ette ja leidis hiljem Stockholmis ühe sõna legi Larousse" sõnaraamatus.

On aga kahjuks unustanud, mis sõna see oli.) ja gümnaasiumi viimases klassis huvitus eriti soome keelest.

Edasi jutustas juubilar oma õpingute aastaist Jalta instituudis ja Helsingi ülikoolis. Hiljem tegutses ta keeleõpetajana Jaltas, aga vallandati, kuna teda eskimoshel peeti sotsiaal-demokraadiks. Nimelt oli tema nimi leitud nimekirjas koosolijate kohta soome sotsiaal-demokraatide poolt korraldatud vastuvõtust Maksim Gorki'le, kuhu Johannes Aavik "suurest uudishimust" oli läinud. "Aga hea oli, et ma Jaltast lahti sain. Veetsin ühe aasta Kuressaares ja hakkasin uitkleid avaldama. Iaiskasin ka aega arasbia keele õpimiseks."

Kuulsime veel, et juubilar pühapäikult on uurinud vana-kreeka keele grammatikat. Küsimusele, kuidas ta ennast oma kõrge eani nii reipana ja valmuvärskena on hoidnud — ta kõneles püüti seistes vähemalt veerand tundi — vastas 90. aastane keelemeister, et on harrastanud ujumist, ka vee sõit, ja jooksu. Ta on ilks hoidnud oma tervist.

"Ühnd huvitaski ka juuksed — hoolitsesin nende eest oma noorpõlves ja nii on nad nuil ka säilinud."

Johannes Aaviku mitmekülgsed harrastused on hõlmanud peale keelelõõdusse veel klaveri- ja viulimängu. Ta on publikule mänginud Beetiot 9-dat viulikontserti orkestri saatel.

Tõõnade ja sõõdsmest juubelipeo kõrvalõõdu ja kokkutulmid lähendas dotsent Aavik lõpuks: "Mul pole praegu kuskil viga ega valu, võin isegi ringi joosta kui vaja on." Kestvad kiidunavõõdused ja õõdine hea meeleõõd olid selle vanuses sünnipäeva koosvõõbimise tähiseks, millele vitaalne sünnipäevalaps ise oli keskne vaimse kiirguse kolle.

KARIN SAARSEN

LÕIGUST MAAILMAST

■ **Australia rannavetesse jõudis** halsapuust valmistatud parv, millega neli meest alustasid 29. mail Equadorist reisi üle Vaikse ookeani 7000 muuli kaugusel asuvale Queensland rannikule Austraalias. Eesmärgiks oli tõestada, et Lõuna-Ameerika pärislennikud võisid sellise meresõidu ette võtta juba kauges minevikus. Parvel on väike puri, kuid ei mingit mootorit. Kapteniks on hispaanlane Vital Alzar ja meeskonda kuuluvad veel prantslane Marc Modena, tshiili geoloog Gabriel Sills, ning kanada kartograaf Norman Tetrault. Modena aerutas 1963. a. üksinda üle Atlandi ookeani.

■ FIDEL CASTRO — Kuuba kommunistlik diktaator ei olegi hispaanlane, vaid hoopis Galitsia juut, kirjutas ajakiri "Playboy", toetus Castroga tehtud jutuajamise. Castro sünnidis küll Kuubal, sõuka suhkruplantastori bojana, kuid tema vanemad ei ole Kuubale Galitsiast. Ajakiri ei teõrgi, mis nii Castro endine nimi, see on aga kindlasti hispaanseerituid mõnest galitsia nimest.

■ SAUNA TARVITAMINE hakkab Ameerikas muutuma omaette teaduseks. Eestis ja Soomes on kaidud saunas aastasadu ega ole keegi kartnud selle tagajärgi. Nüüd on Ameerikas Federal Trade Commission andnud selle tagajärgi. Nüüd on Ameerikas Federal Trade Commission andnud välja hrošhüüri, milles kirjeldatakse sauna toimet ja hoiatatakse, et saunast peavad eemale hoidma südamehaiged, kõrge vererõhu all kannatajad ja suhkrunõaiged. Erilise õpetuspeatükk on vanadele inimestele, et nad saunalõõbudeg ei liialdaks. Ka alkoholi ja droogide mõju all ei tohtivat sauna minna. Kuid ka päris terveele inimesele on hoiatus: vaadake järele, et saunaruumis oleks termometer. Ja iõõgile pidevalt kuumusekraade, et te tulise õhuga endale liga ei teeks. Meil Eestis peeledud ainuõigi, kui ehtik võib inimeele olla saunaskäimine!

■ **1969. a. määrati Lõuna-Aafrikas 40.000-le inimele kohtu otsusega ihunõhulust. Andmed tegi mõõdunud nõdalal teatavaks kohtuminister Petrus Pelser.**

■ **New Yorgis toimunud masinaehitusõseneride aastakongressil võitis oma iss. Felix Kanger, kes töötab Montrealis Kanadas General Electric Company juures.**

Appihüüd RIIAST

GENF (EPL) — Peaklirja "Vabadusest ma ei ütle Riga" avaldas Šveitsi nädalaleht "Die Weltwoche" (nr. 48 — 1970) ühe kirja, mis kannab daatumit: 5. okt. 1970. Kirja autoriks on juuditar Ruth Alexandrowitsch.

Kirja avaldamise põhjusena märgiskirjaline ajalehes "Die Weltwoche", et "Nõukogude Liidus elunev juudi rahvastik on taas paljude arreteerimiste ohver. 7. oktoobril 1970 — üks nädal enne abiellumist — arreteeris politsei Riias Ruth Alexandrowitschi. Kaks päeva enne seda saatis Ruth Alexandrowitsch appihüüde maailma avalikkusele."

Oma kirjas ütleb Ruth Alexandrowitsch, et "üks teise järele arreteerimine mõni sõbralik, ning varsti on järg minu käes. Mis on siis minu süü?

Mind arreteeritakse ainult sellepärast, et ma olen juuditar; et ma juudidaina ei saa endale selle eest kuigitada ilma Iisraelita. Ma olen praegu 23 aastat vana. Kuid juba sellest ajast peale, kui ma mõtlema hakkasin, on mu elu sihiks Iisrael. Ma ei saa midagi teha selle vastu, et mul pärasenti puudus õigus selle soovi realiseerimiseks: tagasipöördumiseks kodumale, Iisraeli riiki. Ma olen Lätis sündinud, kuid mu isamaa on siiski Iisrael kui juudi rahva tõelise kodumaa.

Ma ei tea, kui palju aastaid minu elust rõõvitvad vangimajad ja karistuslaagrid. Kuid ma ei eeda oma rahvast, kes nii palju on kannatanud, ja mu ei loobu kunagi oma parlavamast soovist: Iisraelis elada, töötada ja surra. Ruth Alexandrowitsch."

Vabadusvõitlejad

Algus lk. 1

asunud koloniseerimine, kui rõõv Balti rahvaste hävitamiseks.

Minister Berzins tõi eele, et Riias ei 1939. a. rahvaloenduse andmetel vaid 44,5 protsent lätlasi. Ka segaabielude proto. on nõidanud skiljet tõusu okupeeritud Balti riikides. Uhe hiljutise Moskvas avaldatud uringu põhjal on segaabielusid Riias 24 protsent, Vilnus 37 protsent ja Tallinnas 22 protsent. Kuna see tooh valusalt tulipunkti Balti rahvaste füüsilise säilimise probleemi, otsustati koos teiste ikestatud rahvastega masilma avalikkuse ette tuua vene uus-kolonisatsioni ja rahvaste hävitamise taktikat Balti riikides.

Deklaratsioon Ühendriikide president Richard Nixonile ja teistele tähtsamatele valitsustegelastele riiuitas eelnenud Vene kolonialismi probleemi ja nõudis enesemäramise õigust ka Balti riikidele teiste vahade rahvaste poeks.

Pärast omavahelist formaalset läunnasõiki toimus Balti esindajate vastuvõtt USA valimisministeeriumis.

Vastutavat kohal seisvate valimisministeeriumi esindajatega arutleti paegusse USA poliitika põhijooni, eriti Euroopa piiride seisukohast. Nagu valimisministeeriumi esindaja rõõgitas, ollakse teadlikud, et N. Liidu üheks valusamaks aiseprobleemiks eesi jõst Balti riikide küisimus, kusjuures tooh fookusese kogu vähemusrahvaste probleemi Vene kolonialismi kanna ali.

Valimisministeeriumi vastutavale ametnikule esitatud küisimuste vastustest voiks tuua eele kolm meile tähtsat joont:

1) Saksa valitsuse läbirääkimisi N. Venega piiride küsimustes ei saa tunnustada, kuna suurlõigi pole üldse veel teinud rahulepingut Saksamaaga.

2) Euroopa julgeoleku konverentsilt ei saa eodata mingit mõõtlikku tulemust, kuni kommunistlid okupeerivad Ida-Euroopa maid.

3) Balti riikide okupatsioonl Vene poolt pole (nunustatud ning Balti piiride küsimus on kogu Euroopa poliitilise pildi lahutamatu osa.

Pikem sõbralik läbirääkimine haras veel Ühendatud Rahvaste praegusi poliitilisi tsuhl, informatsioonl levitamise võimalusi Vene kolonialismi kohta Baltimail, jne. Esitatu poolt anti tõiel ingliskeelne raamat Eesti Vabadusõje kohta ja valisministeeriumis avaldati huvi rohkem samalaadse faktilise materjali saamiseks Balti riikide kohta.

Balti Vabadusvõitlejate ja Veteranide kongressi viimaseks sammuks oli külaskäik Ameerika Hääle juurde, kus toimusid läbirääkimised Euroopa osakonna direktori Serban Vallimaescuga, kes suhtus väga sõbralikult Balti probleemidesse. Läbirääkimiset võitsid osa ka Balti osakondade juhid Ameerika Hääle juures (Eesti osakonnast oli kohal Jaan Kitzberg).

Balti veteranid rõhutasid, et Ameerika Hääl on meie sinus side ühe raudeesriide ja tulid tugevalt vaiga saategrandle siiurendamise eteepõõkiga. Otustati, et parim võimalus Balti osakondade saatengu suurendads eesmek kontaktide võitmises oma kohapealsete sõõsatõõde ja rahvasandikurgs, mida leiik Balti veteranid peaksid oma kodulinnades organiseerima.

Kongressi lõppotsuseks oli:

1) **samalaadseid kokkutulekuid korraldada vähemalt kord aastas.**

2) **mitte lõua nõt Balti keskorganisatsioonl, vaid töö teha sõbralikku koostöö vormis, mida järgmised tegevusaastal juhiks Eesti esindus (EVL).**

3) **järgmisel kevadel kograldada ingliskeelne Balti sümpoosium, kus muude probleemide kõrval just eriõõlku panna teadusliikele töödele venestamise ja rahvasliku muutuste kohta Balti riikides.**

Kongress oli esimeeks ülemaailmseks kontaktiks kolme Balti riigi vabadusõõitlejate ja veteranide vahel.

Kongressi mõtte algatajaks ja tehniliseks läbiviijaks oli Eesti Vabadusõõitlejate Liit (EVL), eestsas Washingtonis vihtuve juhatuslikmetega.

Akad. eksamid

Laudi ülikoolis sooritas fil. mag. eksamid **Anu Jüriado** Malmöst, Uppsala ülikoolis sooritas fil. mag. eksamid **Siiri Tilk.** Lundi ülikoolis sooritas täiendeksamid fil. kand. **Anne Meer** Hästvedast, Göteborgi ülikoolis sooritasid fil. mag. eksamid **Malle Ambros ja Jaak Talvend.**

Kohaliku elu

STOCKHOLM

Samaritiidi tänu.

Kõigile kes kaasa õitsid juubilmõigi kordamõõkude 29 nov. Jakobi kiriku kogudusesaalis suurimu tänu. Kava esimeese osas esinesid noored pianistid Merike Raudsepp ja Anette Kuil. Salme Raatma luulet kandis ette T. Tõnisson. Keskpunktiks kujunes Koidu Venteeri esimeseine eesti rahvasluludega. Klaveril saatis kunstik Hilma Nerep-Mossin, Lotterii õnnestus hästi pr. pr. J. Rosenstrauchi ja A. Tiligiste korraldusel. Kohvipereaatel Paula Aloel ja Helene Heinil oli palju jooksmist, kuid kõik paistsid rahul olevat, ka kassameister T. Vähe.

Kästõõlsuult mõõdi peamiselt eestimustriilisi kindaid, tablette ja üldse vähemaid esemeid. Tulu kässitõõlaus esemete müügist läheb otse tõõtegijaile, ainult 10 prots. arvestatakse maha kulude katteks.

Samaritiidse tõõ võib jatkata tänu külastajate ja esinejate kaasahile.

Juhatus

STOCKHOLM

Aravahetatud jalatsid

Tartu ülikooli aktusel 1. detsembril aravahetatud poolkorged prunnid daami säärikud, väike number. Falutakse tagasi vahetada Eesti Majas.

J. O. Lauri kirikuaastast

Algus lk. 1

siis hakkab kirik edaspidi jälle korraldada piibipühi! nii nagu neod tolmaidi kodumaal, kus tavaliselt küülaisjuhtustajaks oli mõne teise kogduse õpetaja.

— Kui kaua oliete ise olnud valmulik?

— Varsti saab 55 aastat. Mind ordineerit 17. juunil 1917. Olen teinud läbi kõik õpetajaameti astmed vikaarõpetajast alates kuni peapiskopi ametini välja.

— Milline aeg on olnud teile nii ütelda ilusim aeg?

— Usun, et ilusimad olid kolm aastat vikaarõpetajana. Tõjandi maakogudusest, kus tol ajal oli õpetajaks Jaan Lattik. Seal oli palju huvitavat tööd. Iseeisvus loodi ja loodi ka iseeisev eesti kirik. Vana saksa mõjudega Landeskirche kadus. Algas eesti rahvusliriku aeg. 1917 oli esimene kiriku konverents ja esimene piiskop valiti a. 1919, see oli Jakob Kukk . . .

TOIK

Ruth Tulvingu
graafilised lehed
väljapanek
VÄLIS-EESTI
Box 2171, 103 14 Stockholm.
Tel. 08/11 50 31 & 11 08 08
Avatud äripäeviti 10—18

Teaduslik ühing USA-s avaldab uusi väljaaandeid

NEW YORK (VES) — Eesti Teaduslike Ühingute üldkoosolek toimus 7. okt. Eesti Majas New Yorgis. Koosolekul kuulati ära aruanded ja viedi vastu tegevuskava aeg edasi-lükkamise kohta. Ühingu on praegu 122 liiget, nende hulgas kolm auliiget: prof. Nikolai Maim, mag. iur. Voldemar Eiso ja prof. Ernst Öpik.

Kuna ühingu liikmed asuvad laialt üle maa, langeb tegevuse peaühik juhatusele ja nõukogule. Üldkoosolek valis 9-liikmelisse nõukokkuõõ: Heino Aines, mag. Andres Jürlaid, drnd. Villi Kangro, dr. Viktor Kõressaar, dr. Erik Mathiesen, dr. Endrik Tamm, dr. Aare Teirk, dr. Herbert Valdsaar ja dr. Mardi Valgemäe. Revisjonikomisjoni valiti dr. Anton Keskküla, dr. Endel Kõrstmägi ja dr. Vanda Raigna. Samas järgnenud nõukogu koosolekul valiti tagast senine juhatus koosseisus:esimees dr. V. Kõressaar, laekur drnd. V. Kangro ja sekretär dr. E. Mathiesen. Leinaseiskuna mälestati surma läbi lahkunud ühingu liikmeid mag. Madis Aulet, drnd. Eduard Bakist ja mag. Alma Martinit.

Arutluste peaühik langes ühingu publikatsioonidega seoses olevalle küsimusele, kuna see on ühingu tegevuse üheks olulisemaks osaks. Ühingu järjekordne aastaraamat, arvult viies on ettevalmistamisel, kuid selle ilmumisega ei saa arvestada enne 1971. aastat, kuil aga ilmub ennejõulu P. Verilihu Maro Ekloogide — Karjaselaulude tõlge Ants Orase suleat, millega ühing tähistab Ants Orase eelseisvat 70. sünnipäeva. Käesoleva aasta detsembris. Vergiliuse ekloogide tõlge ilmub eesti ja ladinakeelse tekstiga ning see kujutab endast selle ladina klassiku — Rooma Homeroze — ühise tõõ esmakordset terviklikku tõlget eesti keele.

Publitseerimiskavas seisab samuti luuletaja Jaan Lõo avaldamata luuletuskogu trükis kättesaadavaks tegemine.

Selle käsikirjalise luuletaamatu Viiesplili avaldamine aitaks sõõndada ja avardada meie aruamaa sellest omaparaesst luuletajaisiksusest, kelle ainus trükis ilmunud luuletuskogu Nägemised kannab daatumit 1916.

Ühingu tegevuskavas seisnud kavatsusi panna alus ingliskeelse ühinmonograafiate sarjele soome-ugri teaduste alal, on ärn langenud, kuna dr. Lawrence Murphy toimetusel on Anne Arundel Community College'i juures Arnoldis, Maryslandis hakanud ilmuma seliesnidine bülletään: Uralic News and Notes from the United States. On vaga soovitav, et eesti teadlasist fenno-ugristid prof. Murphy üritusega aktiivselt kaasa läheksid. Tema toimetatud bülletään on esimene ja ainus soome-ugri teaduste põhendatud perioodiline väljaanne Ameerika mandril.

Lõppeks on Eesti Teaduslik Ühing Ameerikas teinud oma sõõdamesajaks 26. —29. nov. San Joses, Kalifornias toimuva Teise Balti Uurimuste Konverentsi omestumise ja ontaanud selle läbiviimist majandusliikult ja referentide andmisega.

Edasi jätkatakse xerokoopiate voi mikrofilmide muretsemist ühingu raamatukogule eesti teadusliikest ajakirjadest, mida Ameerika raamatukogdes ei leidu. Nii ongi tellitud sa saadud Soome Kirjanduse Seltsilt xerokoopia iseeisvusaegse Eesti Teaduste Akadeemia Esimeest (ja einsat) Astaraamatust.

Haridus kasvab kiiresti Kongos

KINSHASA — Kongos on nüüd juba umbes 10.000 ülõpilast, mis näitab suurt haridusaalhõõ programsi vimase kümne aasta jooksul. Kui Kongo sai 1960. a. iseeisvaks, oli kogu maal vaid 20 ülikooli haridusega isikut, ehkki nendele lisaks omasid ka 200 preestrit teoloogia alal võrdse kvalifikatsioonl ülikooli lõpetamisega.
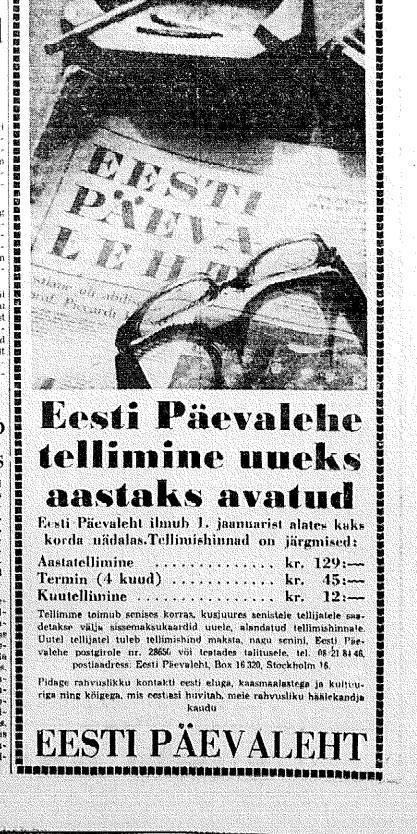
Ülikooli pääsemine ei ole tänapäeva Kongos kuigi raske, küll aga selle lõpetamine. Nii näiteks on Lumumbashi ülikooli arstiteaduskonnas vilmaest aastatel 75 protsent ülõpilastest läbikukkunud ja agronoomia teaduskonnas lõpetns ainult 12 protsent õpingute aluatajaist. Olgustteaduskonnas lõpetasid umbes pooled. Põhjuseks on ühelt poolt aste, ja keskkoolide aste nõrk ettevalmistav tase ja teisalt ranged nõudmised ülõikoolides. Kui näiteks ülõpilane aasta lõpus kahel eksamil 18-st läbi kukub, tuleb tal kõik 18 eksamit uuesti sooritada.